

DOUWE EGBERTS

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija)

SPRENDIMAS

2004 m. liepos 15 d. *

Byloje C-239/02

dėl *Rechtbank van Koophandel te Hasselt* (Belgija) pagal EB 234 straipsnį Teisingumo Teismui pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą šio teismo nagrinėjamoje byloje tarp

Douwe Egberts NV

ir

Westrom Pharma NV,

Christophe Sourainis, veikiantis įmonės *Établissements FICS* vardu,

ir tarp

Douwe Egberts NV

ir

FICS-World BVBA

* Proceso kalba: olandų.

dėl EB 28 straipsnio išaiškinimo, 1999 m. vasario 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 1999/4/EB dėl kavos ir cikorijos ekstraktų (OL L 66, p. 26) 2 straipsnio išaiškinimo ir galiojimo bei 2000 m. kovo 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/13/EB dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių maisto produktų ženklimą, pateikimą ir reklamavimą, derinimo (OL L 109, p. 29) 18 straipsnio išaiškinimo,

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro antrosios kolegijos pirmininkas C. W. A. Timmermans, teisėjai J.-P. Puissochet, J. N. Cunha Rodrigues (pranešėjas), R. Schintgen ir N. Colneric,

generalinis advokatas L. A. Geelhoed,
sekretorė M.-F. Contet, vyriausioji administratorė,

išnagrinėjęs rašytines pastabas, pateiktas:

— *Douwe Egberts NV*, atstovaujamos *advocaten* G. Glas ir A. Wilsens,

— *FICS-World BVBA*, atstovaujamos *advocaat* Y. Van Wallendael,

— Belgijos vyriausybės, atstovaujamos A. Snoecx,

— Europos Parlamento, atstovaujamo A. Baas ir M. Moore,

— Europos Sąjungos Tarybos, atstovaujamos E. Karlsson,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos M. França ir H. Speyart,

susipažinęs su teismo posėdžio pranešimu,

išklausęs 2003 m. lapkričio 6 d. posėdyje *Douwe Egberts NV*, atstovaujamos *advocaat* T. Heremans, *FICS-World BVBA*, atstovaujamos *advocaat* Y. Van Wallendael ir M. Roosen, Belgijos vyriausybės, atstovaujamos J. Devadder ir D. Haven, Parlamento, atstovaujamo A. Baas ir M. Moore, Tarybos, atstovaujamos E. Karlsson ir B. Driessen, bei Komisijos, atstovaujamos J. Jonczy ir A. Nijenhuis, pareikštas žodines pastabas,

susipažinęs su 2003 m. gruodžio 11 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 *Rechtbank van Koophandel te Hasselt* 2002 m. birželio 28 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2002 m. liepos 1 d., pagal EB 234 straipsnį pateikė klausimus dėl EB 28 straipsnio išaiškinimo, 1999 m. vasario 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 1999/4/EB dėl kavos ir cikorijos ekstraktų (OL L 66, p. 26) 2 straipsnio išaiškinimo ir galiojimo, 2000 m. kovo 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/13/EB dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių maisto produktų ženklinimą, pateikimą ir reklamavimą, derinimo (OL L 109, p. 29) 18 straipsnio išaiškinimo.

- 2 Šie klausimai iškilo nagrinėjant bylą dėl produkto, pavadinto „DynaSvelte Café“, pateikimo į Belgijos rinką sąlygomis, kurios, įmonės *Douwe Egberts NV* (toliau – *Douwe Egberts*) manymu, prieštarauja nacionalinėms nuostatoms dėl maisto produktų reklamos ir ženklinimo.

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisės aktai

- 3 Direktyvos 1999/4/2 straipsnyje nurodyta:

„Šiame priede apibūdintiems produktams Direktyva 79/112/EEB taikoma laikantis šių sąlygų:

- a) priede išvardytais produktų pavadinimais vadinami tik jame nurodyti produktai ir šie pavadinimai turi būti vartojami prekyboje šiems produktams pavadinti. Prie minėtų pavadinimų rašomi tokie žodžiai:

— „tyrė“ arba „tyrės pavidalo“

arba

— „skystas“ arba „skysto pavidalo“.

<...>“

- 4 Tos pačios direktyvos 3 straipsnyje nustatyta:

„Valstybės narės nepriima nacionalinių priede apibūdintus produktus reglamentuojančių nuostatų, kurios nėra numatytos šioje direktyvoje.“

- 5 Direktyvos 1999/4 priedo 1 punkte „Kavos ekstraktas“, „tirpus kavos ekstraktas“ arba „tirpioji kava“ nurodoma:

„Tai – koncentruotas produktas, pagamintas ekstrahuojant skrudintas kavos pupeles, kaip ekstrahavimo priemonę naudojant tik vandenį ir netaikant kitų technologinių hidrolizės procesų, kurių metu dedama rūgšties ar bazės.

<...>

Kietame kavos ekstrakto arba jo tyrėje turi būti tik tų medžiagų, kurios buvo gautos ekstrahuojant kavą. <...>“

- 6 Direktyvos 2000/13 ketvirta, penkta, šešta ir aštunta konstatuojamosios dalys yra išdėstytos taip:

„4) Šios direktyvos tikslas – sudaryti galimybę veikti bendro pobūdžio Bendrijos taisyklėms, horizontaliai taikytinoms visiems į rinką pateiktiems maisto produktams.

5) Specifinio pobūdžio taisyklės, vertikalios taikomos tik tam tikriems maisto produktams, turi būti įtrauktos į šioms produktams skirtas nuostatas.

6) Bet kokios maisto produktų ženklinimo taisyklės visų pirma turėtų būti kuriamos siekiant informuoti bei apsaugoti vartotoją.

8) Detalus ženklimas, ypač tikslaus produkto pobūdžio ir charakteristikų nurodymas, leidžiantis vartotojui pasirinkti prekę turint visą informaciją, yra svarbiausias dalykas, nes sukelia mažiausiai kliūčių laisvai prekybai“. (Pataisytas vertimas)

7 Direktyvos 2000/13 2 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Ženklimas ir ženklavimo būdai:

a) neturi iš esmės klaidinti pirkėjo, visų pirma dėl:

i) maisto produkto charakteristikų, ypač jo pobūdžio, tapatybės, savybių, sudėties, kiekio, tinkamumo vartoti trukmės, kilmės, pagaminimo būdo;

ii) maisto produktui priskirto poveikio arba savybių, kurių jis iš tikrųjų neturi;

iii) padarytos užuominos apie ypatingas maisto produkto charakteristikas, nors tokias turi visi panašūs maisto produktai;

b) ženkliniui neturi būti taikomos Bendrijos nuostatos, taikytinos natūraliam mineraliniam vandeniui ir specialios paskirties maisto produktams, ženklinant nė vienam maisto produktui neturi būti priskiriamos gydomosios ar profilaktinės savybės arba daroma nuoroda į jas.“

8 Šios direktyvos 2 straipsnio 3 dalies b punkte nurodyta, kad 1 ir 2 dalyje numatyti draudimai bei apribojimai taip pat taikomi reklamai.

9 Pagal tos pačios direktyvos 3 straipsnio 1 dalį:

„Remiantis 4–17 straipsniais ir juose pateiktomis išimtimis, ženklinant maisto produktus būtina nurodyti šią pagrindinę informaciją:

1) pavadinimas, su kuriuo produktas parduodamas;

<...>“

10 Pagal šios direktyvos 5 straipsnį:

„1. Pavadinimas, su kuriuo maisto produktas yra parduodamas, — tai jam taikytinose Bendrijos nuostatose numatytas jo pavadinimas.

<...>

2. Nei prekių ženklas, nei gamintojo ženklas, nei išgalvotas pavadinimas negali būti naudojami vietoj pavadinimo, su kuriuo produktas yra parduodamas.

<...>“ (Pataisytas vertimas)

11 Pagal Direktyvos 2000/13 18 straipsnį:

„1. Valstybės narės negali uždrausti prekiauti šios direktyvos taisykles atitinkančiais maisto produktais, taikydamos nesuderintas nacionalines nuostatas, reglamentuojančias tam tikrų maisto produktų arba apskritai maisto produktų ženklumą ir pateikimą.

2. Šio straipsnio 1 dalis netaikoma toms nesuderintoms nacionalinėms nuostatomis, kurios pateisinamos:

— visuomenės sveikatos apsauga,

— sukčiavimo prevencija, nebent tokios nuostatos trukdytų taikyti šioje direktyvoje nustatytus apibrėžimus ir taisykles,

- pramoninės ir komercinės nuosavybės teisių apsauga, kilmės nuorodomis, registruotaisiais kilmės vietos pavadinimais ir nesąžiningos konkurencijos prevencija.“

Nacionalinės teisės aktai

- 12 1987 m. kovo 5 d. Karališkojo dekreto dėl kavos ir kavos pakaitalų (1987 m. birželio 12 d. *Moniteur belge*, p. 9035) 1 straipsnyje nurodyta:

„Šiame dekrete:

1) kava – tai tinkamai išvalyta ir skrudinta kavos pupelė (*Coffea* rūšies vienetas) <...>“

- 13 Šio karališkojo dekreto 3 straipsnio 1 dalis išdėstyta taip:

„1 straipsnyje nurodyti maisto produktai juos pateikiant į rinką turi būti pavadinti tiksliai jų aprašymą šiame straipsnyje atitinkančiais pavadinimais.“

- 14 1980 m. balandžio 17 d. Karališkojo dekreto dėl maisto produktų reklamos (1980 m. gegužės 6 d. *Moniteur belge*, p. 5476) 2 straipsnyje numatyta:

„Maisto produktų reklamoje yra draudžiama vartoti:

<...>

3) nuorodas į lieknėjimą;

<...>

7) nuorodas į gydytojų rekomendacijas, pažymėjimus, pareiškimus, nuomones arba pritarimo pareiškimus, išskyrus informaciją, kad maisto produktas negali būti vartojamas nesusikonsultavus su mediku; <...>“

Pagrindinė byla ir pateikti klausimai

- 15 *Douwe Egberts* gamina ir Belgijos rinkoje prekiauja kava, pavadinta „Douwe Egberts“. Ji teisme ginčija produkto *DynaSvelte Café*, kurį pagamino *Westrom Pharma NV* ir iki 2001 m. gruodžio 31 d. imtinai platino Christophe Souranis, veikiantis įmonės *Établissements FICS* vardu, o nuo 2002 m. sausio 1 d. – *FICS-World BVBA*, pateikimą į rinką.

- 16 Per procedūrą dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo *Douwe Egberts* teigė *Rechtbank van Koophandel*, kad ant šio produkto indo, pakuotės ir vartojimo instrukcijose esantys užrašai, t. y. „visiškas laimėjimas kontroliuojant svorį“, „lieknėjimas, geresnė svorio kontrolė, riebalų sankaupų stabdys“ ir „Jungtinėse Amerikos Valstijose patentuotą formulę sukūrė Dr. Ann de Wees Allen, bendradarbiaudamas su Glikemijos mokslo tyrimų institutu (Glycemie Research Institute)“, yra skirtingų nacionalinės teisės nuostatų dėl maisto produktų reklamos ir ženklavimo, pažeidimai.
- 17 Atsižvelgiant į tai, kad bylos baigtis priklauso nuo Bendrijos teisės išaiškinimo ir Direktyvos 1999/4 galiojimo įvertinimo, *Rechtbank van Koophandel te Hasselt* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos klausimus:

- „1. Ar Direktyvos 1999/4/EB <...> 2 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad tik šios direktyvos priede išvardyti produktų pavadinimai gali būti vartojami tame priede nurodytiems produktams pavadinti, ir kartu su šiais produktų pavadinimais negali būti naudojami kiti pavadinimai (t. y. išgalvotas pavadinimas ar komercinis vardas); ar 2 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad priede išvardyti produktų pavadinimai gali būti naudojami tik šiame priede nurodytiems produktams pavadinti, tačiau kartu su šiais pavadinimais gali būti taip pat naudojami kiti pavadinimai (t. y. išgalvotas pavadinimas ar komercinis vardas)?
2. Jeigu Teismas <...> nuspręstų, kad Direktyvos 1999/4/EB 2 straipsnis <...> turi būti aiškinamas taip, kad tik šios direktyvos priede išvardyti produktų pavadinimai gali būti vartojami priede nurodytiems produktams pavadinti, ir kartu su šiais pavadinimais negali būti naudojami kiti pavadinimai (t. y. išgalvotas pavadinimas ar komercinis vardas), ar ši direktyva neprieštarauja EB

sutarties 28 straipsniui, kuriuo Europos Bendrijos valstybių narių tarpusavio prekyboje draudžiami kiekybiniai importo apribojimai ir visos lygiaverčio poveikio priemonės, nes taip aiškinama ši direktyva joje pateiktą kavos ekstrakto sąvoką atitinkančių produktų atžvilgiu:

- neleidžia vartoti kitų negu „kavos ekstraktas“ arba „tirpioji kava“ pavadinimų, įskaitant pavadinimą „kava“,

- ir todėl palieka teisę vartoti pavadinimą „kava“ tik vienos formos „kavai“, t. y. kavos pupelėms,

- ir taip dirbtinai apsaugo kavos rinką nuo konkuruojančių produktų, sudarytų iš kitokios, nei kavos pupelių formos kavos, *inter alia*, kaip antai kavos ekstraktai ar tirpioji kava?

3. Ar Direktyvos 2000/13/EB 18 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinamos taip, kad nacionalinės teisės aktų nuostatos dėl maisto produktų ženklinimo, pateikimo ir reklamavimo, kurios draudžia nurodyti tam tikrą informaciją, kaip antai „nuorodas į lieknėjimą“ ir „nuorodas į gydytojų rekomendacijas, pažymėjimus, pareiškimus, nuomones, arba pritarimo pareiškimus“ maisto produktus ženklinant ir (arba) pateikiant, ir (arba) reklamuojant, net jeigu direktyva nedraudžia naudoti šios informacijos, ją pažeidžia, atsižvelgiant į tai, kad jos aštuntojoje konstatuojamoje dalyje nurodyta, jog tinkamiausias ženklinimas yra toks, kuris sukelia mažiausiai kliūčių laisvai prekybai, ir kad šios nacionalinės teisės aktų nuostatos negali būti taikomos?

4. Ar Direktyvos 2000/13 18 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad „visuomenės sveikatos apsauga“ laikytinos nesuderintos nacionalinės teisės aktų nuostatos dėl maisto produktų ženklavimo, pateikimo ir reklamavimo, kurios draudžia tam tikrus užrašus, kaip antai „nuorodos į lieknėjimą“ ir „nuorodos į gydytojų rekomendacijas, pažymėjimus, pareiškimus ar nuomones, arba į pritarimo pareiškimus“?

5. Ar EB sutarties 28 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad Europos lygiu nesuderintos nacionalinės teisės nuostatos dėl maisto produktų ženklavimo, pateikimo ir jų reklamavimo, nukrypstančios nuo Direktyvos 2000/13/EB tiek, kiek jos draudžia vartoti tam tikrus užrašus, kaip antai „nuorodos į lieknėjimą“ ir „nuorodos į gydytojų rekomendacijas, pažymėjimus, pareiškimus, nuomones, arba pritarimo pareiškimus“ ženklinant ir (arba) pateikiant, ir (arba) reklamuojant maisto produktus, laikytinos lygiaverčio poveikio priemonėmis ir (arba) Europos Bendrijos valstybių narių tarpusavio prekybos kiekybiniais importo apribojimais, tiek kiek šios nacionalinės teisės nuostatos:

— nustato papildomą pareigą importuojant maisto produktus, kad jie atitiktų nacionalinės teisės aktus, ir taip sukuria kliūtis valstybių narių tarpusavio prekybai,

ir

— netaikomos visiems atitinkamiems subjektams, kurie vykdo savo veiklą nacionalinėje teritorijoje, nes nei šios, nei kitos lygiavertės nuostatos

netaikomos labai panašioms produktams (pvz., kosmetikos prekėms), todėl nacionalinis teismas negali taikyti šių nuostatų? “

Išankstinės pastabos

- 18 Belgijos vyriausybė, Parlamentas ir Taryba abejoja dėl produkto *DynaSvelte Café* pobūdžio, dėl kurio šiuo atveju būtų sudarytos kliūtys taikyti Direktyvą 1999/4. Komisija pabrėžia, kad jeigu šis produktas nėra kasdienio vartojimo maisto produktas, bet yra skirtas išskirtiniam maitinimui, jis nepatenka į Direktyvos 2000/13 taikymo sritį.
- 19 Primintina, kad pagal nusistovėjusią teismų praktiką Teisingumo Teismo ir nacionalinių teismų bendradarbiavimo, įtvirtinto EB 234 straipsnyje, atveju, tik nagrinėjantis bylą nacionalinis teismas, kuriam tenka atsakomybė priimti sprendimą, atsižvelgdamas į kiekvienos bylos aplinkybes, gali nuspręsti dėl prejudicinio sprendimo būtinumo savo sprendimui priimti ir dėl Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų tinkamumo (žr. 2001 m. kovo 13 d. Sprendimo *Preussen Elektra*, C-379/98, Rink. p. I-2099, 38 punktą ir 2003 m. birželio 5 d. Sprendimo *Design Concept*, C-438/01, Rink. p. I-5617, 14 punktą).
- 20 Šioje byloje atsakyti į užduotus klausimus galima remiantis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo padarytomis prielaidomis, t. y. kad *DynaSvelte Café* yra kasdieninio vartojimo maisto produktas, patenkantis į Direktyvos 1999/4 taikymo sritį.

Dėl pirmojo klausimo

- 21 Savo pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar tik Direktyvos 1999/4 priede išvardyti produktų pavadinimai gali būti naudojami šiame priede nurodytiems produktams pavadinti, ar kartu su jų pavadinimais taip pat gali būti naudojami kiti pavadinimai, pavyzdžiui, komercinis vardas arba išgalvotas pavadinimas.
- 22 Pirma, reikia pabrėžti, kad Direktyvoje 2000/13 yra nustatytos bendro pobūdžio ir horizontalaus taikymo taisyklės, taikomos visiems maisto produktams, o specialios ir vertikalios taikomos nuostatos, skirtos tik kavos ir cikorijos ekstraktams, buvo priimtose Direktyva 1999/4.
- 23 Šiomis sąlygomis Direktyva 1999/4 yra sektorinė direktyva pagal Direktyvos 2000/13 5 konstatuojamąją dalį ir turi būti aiškinama remiantis pastarąja direktyva.
- 24 Pagal Direktyvos 1999/4 2 straipsnio a punktą „priede išvardytais produktų pavadinimais laikomi tik jame nurodyti produktai, ir šie pavadinimai turi būti naudojami prekyboje tiems produktams pavadinti“.
- 25 Iš to matyti, kad, pirma, produktų pavadinimai, t. y. „kavos ekstraktas“, „tirpios kavos ekstraktas“, „tirpioji kava“ gali būti naudojami tik parduodant produktus, kuriems yra taikoma Direktyva 1999/4 ir, antra, toks panaudojimas yra privalomas.

- 26 Be to, kaip nurodė Parlamentas ir Komisija, Direktyvos 2000/13 3 straipsnis išvardija užrašus (tarp jų yra ir produkto pavadinimas), kurie būtinai turi būti ant maisto produktų etikečių, ir nedraudžia vartoti kitų užrašų.
- 27 Be to, Direktyvos 2000/13 5 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad gamintojo ar prekių ženklas arba išgalvotas pavadinimas negali pakeisti to, su kuriuo produktas yra parduodamas, nors jų naudojimas tuo pačiu metu nėra draudžiamas.
- 28 Taigi Direktyvos 1999/4 2 straipsnis nedraudžia pateikti išgalvoto pavadinimo arba prekių ženklo kartu su privalomuoju pavadinimu, su kuriuo produktas yra parduodamas. Toks draudimas ribotų vartotojams galimybę gauti informaciją apie pagrindinėje byloje nagrinėjamų produktų savybes ir prieštarautų vienam iš Direktyvos 2000/13 šeštoje konstatuojamoje dalyje nurodytų tikslų.
- 29 Todėl į pirmąjį klausimą reikia atsakyti taip, jog Direktyvos 1999/4 2 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad parduodant šios direktyvos priede nurodytus produktus, su jų pavadinimais nedraudžiama vartoti kitų pavadinimų, kaip antai komercinis vardas arba išgalvotas pavadinimas.

Dėl antrojo klausimo

- 30 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Direktyvos 1999/4 2 straipsnio galiojimo klausimą iškėlė tik tuo atveju, jeigu atsakydamas į pirmą klausimą

Teisingumo Teismas jį būtų aiškinęs taip, kad yra draudžiama su šios direktyvos priede nurodytų produktų pavadinimais vartoti kitus pavadinimus.

- 31 Atsižvelgiant į atsakymą į pirmą klausimą, į antrą klausimą atsakyti nereikia.

Dėl trečiojo, ketvirtojo ir penktojo klausimų

- 32 Pateikdamas šiuos klausimus, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar EB 28 straipsniui ir Direktyvos 2000/13 18 straipsnio 1 ir 2 dalims prieštarauja nacionalinės teisės aktų nuostatos, draudžiančios teikti nuorodas į „lieknėjimą“ ir į „gydytojų rekomendacijas, pažymėjimus, pareiškimus, nuomones arba pritarimo pareiškimus“ ženklinant, pateikiant bei reklamuojant maisto produktus.

- 33 Iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nutarties matyti, kad 1980 m. balandžio 17 d. Karališkasis dekretas draudžia vartoti ginčijamus užrašus ne tik reklamuojant maisto produktus, bet ir ant jų etikečių.

- 34 Tačiau, kaip Teisingumo Teismas nusprendė 1990 m. gruodžio 12 d. Sprendime *SARPP* (C-241/89, Rink. p. I-4695, 15 punktas), direktyvos nuostatos dėl ženklinimo iš esmės skiriasi nuo nuostatų dėl reklamos. Kadangi direktyva yra bendro pobūdžio ir taikoma horizontaliai, ji leidžia valstybėms narėms išlaikyti ar priimti jos nuostatas papildančias taisykles. Direktyva 18 straipsnio 2 dalyje išsamiai nurodydama sumetimus, galinčius pateisinti nesuderintų nacionalinės teisės aktų, draudžiančių prekybą direktyvą atitinkančiais maisto produktais, taikymą, pati numato valstybių

narių kompetencijos apribojimus ženklavimo srityje. Tačiau Direktyvos 2000/13 18 straipsnis nėra taikomas reklamai. Todėl klausimas, ar šioje srityje Bendrijos teisei prieštarauja nacionalinės teisės aktų, papildančių direktyvoje numatytas taisykles, taikymas turi būti nagrinėjamas atsižvelgiant į EB sutarties nuostatas, susijusias su laisvu prekių judėjimu, konkrečiai – į EB 28 ir EB 30 straipsnius.

- 35 Taigi nacionalinės teisės aktų aspektus, susijusius su maisto produktų ženklinimu, ir tuos, kurie susiję su reklama, reikia nagrinėti atskirai.

Dėl maisto produktų ženklinimo

- 36 Direktyvos 2000/13 2 straipsnio 1 dalies a ir b punktai draudžia teikti bet kokią nuorodą, susijusią su žmonių ligomis, nepaisant to, ar ji gali ar ne suklaidinti vartotoją, bei nuorodas, kurios, nors ir nedaro jokios užuominos apie ligas, bet veikia, pavyzdžiui, apie sveikatą, pasirodo klaidinančios (žr. 2003 m. sausio 23 d. Sprendimo *Komisija prieš Austriją*, C-221/00, Rink. p. I-1007, 35 punktą ir Sprendimo *Sterbenz ir Haug*, C-421/00, C-426/00 ir C-16/01, Rink. p. I-1065, 28 punktą).
- 37 Be to, Direktyvos 2000/13 18 straipsnio 1 dalis neleidžia valstybėms narėms priimti priemonių, draudžiančių prekiauti šioje direktyvoje numatytas taisykles atitinkančiais maisto produktais.

- 38 Iš to, kas pasakyta, išplaukia, kad maisto produktai, kurių etiketėse yra neklaidinančių nuorodų, susijusių su sveikata, turi būti laikomi atitinkančiais Direktyvos 2000/13 reikalavimus, nes valstybės narės, remdamosi pagrindais, susijusiais su šio ženklavimo galimu pažeidimu, negali uždrausti jais prekiauti (minėtų sprendimų *Komisija prieš Austriją* 37 punktą, ir *Sterbenz ir Haug* 30 punktą).
- 39 Tačiau, kaip buvo pastebėta šio sprendimo 34 punkte, Direktyva 2000/13 leidžia valstybėms narėms taikyti nesuderintas nacionalinės teisės nuostatas, draudžiančias prekiauti šią direktyvą atitinkančiais maisto produktais, kai tos nuostatos yra pagrįstos 18 straipsnio 2 dalimi, nesant poreikio jų vertinti pagal EB 28 ir EB 30 straipsnius. Tarp joje nurodytų sumetimų yra visuomenės sveikatos ir vartotojų apsauga.
- 40 Tiek, kiek 1980 m. balandžio 17 d. Karališkojo dekreto ginčijamos nuostatos visiškai draudžia teikti nuorodas į „lieknėjimą“ bei į „gydytojų rekomendacijas, pažymėjimus, pareiškimus, nuomones arba pritarimo pareiškimus“, neatsižvelgiant į tai, ar gali suklaidinti vartotoją, ar ne, ir jeigu nenurodo žmogaus ligų, jos turi būti laikomos nesuderintomis nacionalinės teisės nuostatomis, kurių atitikimas Bendrijos teisę priklauso nuo teisinių pagrindų, kuriais jos yra grindžiamos, bei nuo proporcingumo principo laikymosi.
- 41 Tačiau, nors Direktyvos 2000/13 2 straipsnio 1 dalis draudžia, pirma, teikti bet kokias nuorodas, susijusias su žmogaus ligos prevencija, gydymu ir išgydymu, net jeigu jos neklaidina pirkėjo, ir antra, klaidinančias nuorodas, susijusias su sveikata, konstatuotina, kad darant prielaidą, jog konkrečioje situacijoje grėsmė sveikatai gali kilti, visuomenės sveikatos apsauga negali pateisinti tokios laisvą prekių judėjimą ribojančios sistemos, kuri nustatyta nagrinėjamoje nacionalinėje teisėje (šiuo klausimu žr. minėtų sprendimų *Komisija prieš Austriją* 48 punktą, ir *Sterbenz ir Haug* 37 punktą).

- 42 Iš esmės egzistuoja ne tokios griežtos priemonės, pašalinančios išliekančią grėsmę sveikatai, tarp kurių yra įpareigojimas nagrinėjamo produkto gamintojui ar platintojui, kilus abejonėms, pateikti etiketėje nurodytų faktinių duomenų tikrumo įrodymą (žr. 1999 m. sausio 28 d. Sprendimo *Unilever, C-77/97*, Rink. p. I-431, 35 punktą ir minėto sprendimo *Sterbenz ir Haug* 38 punktą).
- 43 Absoliutus draudimas pateikti maisto produktų etiketėse tam tikras nuorodas, susijusias su lieknėjimu ar gydytojų rekomendacijomis, kiekvienu atveju nevertinant jų įtakos pirkėjo suklaidinimui reiškia, kad maisto produktai, pažymėti šiomis nuorodomis, negalėtų būti laisvai parduodami Belgijoje net tuo atveju, jei šios nuorodos nebūtų klaidinančios.
- 44 Ši priemonė viršija tai, kas būtina vartotojų apsaugos nuo neteisingos informacijos tikslui pasiekti, ir negali būti pateisinta Direktyvos 2000/13 18 straipsnio 2 dalimi.
- 45 Be to, tais atvejais, kai nagrinėjami užrašai yra moksliskai pagrįsti, jie teikia vartotojui tinkamą informaciją, galinčią šiuos konkrečiai paskatinti įsigyti bei vartoti produktą, arba juos nuo to sulaikyti.
- 46 Galiausiai dėl pasitaikančių galimų sunkumų nustatyti, ar tam tikra nuoroda gali suklaidinti pirkėją, primintina, kad esant bet kokiai abeionei, nacionaliniai teismai turi susidaryti nuomonę, atsižvelgdami į numanomus vidutinio, pakankamai informuoto ir protingai pastabaus bei nuovokaus vartotojo lūkesčius (žr. 2000 m. balandžio 4 d. Sprendimo *Darbo, C-465/98*, Rink. p. I-2297, 20 punktą ir minėto sprendimo *Sterbenz ir Haug* 43 punktą).

- 47 Taigi į užduotus trečiąjį, ketvirtąjį ir penktąjį klausimus, kiek tai susiję su maisto produktų ženklinimu, reikia atsakyti, kad Direktyvos 2000/13 18 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinamos taip, jog jos neleidžia pagrindinėje byloje nagrinėjamos nacionalinės teisės nuostatų, kurios draudžia maisto produktų etiketėse daryti nuorodas į „lieknėjimą“ bei į „gydytojų rekomendacijas, pažymėjimus, pareiškimus, nuomones, arba pritarimo pareiškimus“.

Dėl maisto produktų reklamos

- 48 Dėl nacionalinės teisės nuostatų aspektų, susijusių su maisto produktų reklama, pažymėtina, kad, pirma, šios nuostatos yra identiškos nuostatoms, susijusioms su ženklinimu, ir, antra, Direktyvos 2000/13 2 straipsnio 1 dalies nuostatos, taikomos ženklinimui, pagal jos 2 straipsnio 3 dalies b punktą taip pat taikomos reklamai.

- 49 Šiomis aplinkybėmis, atsižvelgiant į tai, kas buvo konstatuota šio sprendimo 36 ir 40 punktuose, absoliutus draudimas teikti nuorodas, susijusias su „lieknėjimu“ ir „rekomendacijomis, pažymėjimais, pareiškimais ar gydytojų nuomonėmis arba pritarimo pareiškimais“ reklamuojant maisto produktus laikytinas Direktyva 2000/13 nesuderinta nuostata.

- 50 Laisvas prekių tarp valstybių narių judėjimas yra pagrindinis EB sutarties principas, kuris pasireiškia EB 28 straipsnyje įtvirtintu kiekybinių apribojimų importui valstybių narių tarpusavio prekyboje ir visų lygiaverčio poveikio priemonių draudimu.

- 51 Tačiau, kaip Teisingumo Teismas jau nusprendė, tam, kad ribojančios ar draudžiančios tam tikrus pardavimo būdus nacionalinės nuostatos nepatektų į EB 28 straipsnio taikymo sritį, jos neturi trukdyti prekėms, pagamintoms kitose valstybėse narėse, patekti į rinką ar sudaryti joms didesnes kliūtis nei nacionalinėms prekėms (1993 m. lapkričio 24 d. Sprendimo *Keck ir Mithouard*, C-267/91 ir C-268/91, Rink. p. I-6097 17 punktą).
- 52 Pažymėtina, kad teisėtai pagamintų bei parduodamų kitose valstybėse narėse maisto produktų, kuriuose pagal Direktyvos 2000/13 nuostatas gali būti pateikiamos neklaidinančios nuorodos, susijusios su sveikata, pateikimas į Belgijos rinką yra ribojamas. Iš tiesų negalima pašalinti galimybės, kad atitinkamam ūkio subjektui nustatytas įpareigojimas atsisakyti reklamos sistemos, kurią jis mano esant ypač veiksmingą, gali būti kliūtis importui (šia prasme žr. minėto sprendimo *SARPP* 29 punktą).
- 53 Be to, absoliutus prekės savybių reklamos draudimas gali labiau trukdyti patekti į rinką naujoms prekėms, pagamintoms kitose valstybėse narėse, negu nacionalinėms prekėms, kurios vartotojui yra labiau žinomos (šiuo klausimu žr. 2001 m. kovo 8 d. Sprendimo *Gourmet International Products*, C-405/98, Rink. p. I-1795, 21 punktą).
- 54 Taigi nacionalinės teisės nustatytas draudimas yra kliūtis prekybai Bendrijoje, patenkanti į EB 28 straipsnio taikymo sritį.
- 55 Ši kliūtis gali būti pateisinta tikrai vienu iš EB 30 straipsnyje nurodytų bendrojo intereso sumetimų, tarp kurių yra žmonių sveikatos bei gyvybės apsauga, arba vienu iš imperatyvių reikalavimų, siekiančių, *inter alia*, vartotojų apsaugos. Ji taip pat turi

būti tinkama užtikrinti jos siekiamo tikslo įgyvendinimą ir neturi viršyti to, kas būtina jam pasiekti (šiuo klausimu žr. 1997 m. liepos 9 d. Sprendimo *De Agostini ir TV-Shop*, C-34/95, C-35/95 ir C-36/95, Rink. p. I-3843, 45 punktą).

- 56 Sumetimais, kuriais remiamasi siekiant pateisinti nacionalinės teisės nuostatų aspektus, susijusius su reklama, yra identiškai tiems, kuriais remiamasi siekiant pateisinti šių nuostatų aspektus, susijusius su ženklinimu, t. y. žmonių sveikatos bei gyvybės apsauga ir apgaulės prevencija. Dėl šio sprendimo 41–46 punktuose nurodytų priežasčių šie argumentai yra nepriimtini.
- 57 Tačiau priešingai nacionalinės teisės aktams, kurie ženklinimo srityje prieštarauja Direktyvai 2000/13 ir kurie negali būti taikomi nei importuotiems, nei nacionalinės kilmės maisto produktams, kai nacionalinės teisės aktai reklamos srityje prieštarauja EB 28 ir EB 30 straipsniams, šių aktų taikymas yra draudžiamas tikrai importuotų, o ne nacionalinių produktų atžvilgiu (minėto sprendimo *SARPP* 16 punktas).
- 58 Kadangi iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nutarties matyti, kad pagrindinė byla nėra susijusi su importuotais maisto produktais, nacionalinis teismas turi patikrinti, kiek nacionalinės teisės aktai reikalauja suteikti nacionaliniam ūkio subjektui tas pačias teises, kuriomis kitos valstybės narės ūkio subjektas galėtų naudotis pagal Bendrijos teisę atsidūręs tokioje pat padėtyje (šiuo klausimu žr. 2000 m. gruodžio 5 d. Sprendimo *Guimont*, C-448/98, Rink. p. I-10663, 23 punktą).
- 59 Atsižvelgiant į tai, kas anksčiau išdėstyta, į trečią, ketvirtą ir penktą klausimus apie maisto produktus tiek, kiek jie susiję su reklama, reikia atsakyti taip: EB 28 ir EB 30 straipsniai neleidžia nacionalinės teisės aktų, draudžiančių reklamuojant iš

kitų valstybių narių importuotus maisto produktus teikti nuorodas, susijusias su „lieknėjimu“ ir su „gydytojų rekomendacijomis, pažymėjimais, pareiškimais, nuomonėmis arba pritarimo pareiškimais“.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- ⁶⁰ Belgijos vyriausybės, Parlamento, Tarybos ir Komisijos, kurie pateikė Teisingumo Teismui savo pastabas, bylinėjimosi išlaidos nėra atlygintinos. Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti pastarasis teismas.

Remdamasis šiais motyvais,

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

atsakydamas į klausimus, kuriuos jam *Rechtbank van Koophandel te Hasselt* pateikė 2002 m. birželio 28 d. sprendimu, nusprendžia:

1. 1999 m. vasario 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvos 1999/4/EB dėl kavos ir cikorijos ekstraktų 2 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad parduodant šios direktyvos priede nurodytus produktus, su jų pavadini-

mais nedraudžiama vartoti kitų pavadinimų, kaip antai komercinis vardas arba išgalvotas pavadinimas.

2. 2000 m. kovo 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/13/EB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su maisto produktų ženkliniu, pateikimu ir reklamavimu, derinimo 18 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinamos taip, kad jos neleidžia pagrindinėje byloje nagrinėjamos nacionalinės teisės akty, draudžiančių maisto produktų etiketėse ir juos pateikiant teikti nuorodas į „lieknėjimą“ ir į „gydytojų rekomendacijas, pažymėjimus, pareiškimus, nuomones, arba pritarimo pareiškimus“.

3. EB 28 ir EB 30 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad jie neleidžia nacionalinės teisės akty, draudžiančių reklamuojant iš kitų valstybių narių importuotus maisto produktus teikti nuorodas į „lieknėjimą“ ir į „gydytojų rekomendacijas, pažymėjimus, pareiškimus, nuomones, arba pritarimo pareiškimus“.

Timmermans

Puissochet

Cunha Rodrigues

Schintgen

Colneric

Paskelbta 2004 m. liepos 15 d. viešame posėdyje Liuksemburge.

Sekretorius

Antrosios kolegijos pirmininkas

R. Grass

C. W. A. Timmermans